

The Holy See

II. JÁNOS PÁL PÁPA *KARÁCSONYI LEVÉL A GYERMEKEKNEK A CSALÁD ÉVÉBEN*

Vatikán, 1994. december 13.

Kedves Gyermekek!

Jézus születik

Néhány nap múlva ünnepeljük karácsonyt, minden gyermek által és minden családban a legjobban várt ünnepet. Idén ez még inkább így lesz, mert ez az év a Család Éve. Mielőtt véget ér az esztendő, szeretnék hozzátok, az egész világ gyermekeihez fordulni, hogy megosszam veletek e bensőséges ünnep örömét.

A karácsony egy Gyermek, egy Újszülött ünnepe. Ezért a ti ünnepetek! Türelmetlenül várjátok és örömmel készültök rá, miközben számláljátok a napokat, talán még az órákat is: mennyi van még hátra a betlehemi szent éjszakáig.

Szinte látlak benneteket magam előtt, ahogy otthon, a plébánián, a világ minden szegletében készítitek a jászlat, s megpróbáljátok fölidézni azt a légkört és környezetet, melyben a Megváltó született. Valóban! karácsony táján a templomban központi helyre kerül az istálló és a jászol. És mindenki sietve indul oda, lelki zarándoklatra, ahogy a pásztorok mentek Jézus születésének éjjelén. Majd később, a csillagot követve, a Bölcsek jönnek a távoli Keletről arra a helyre, ahol a világ Megváltója nyugszik.

És ti is elmentek karácsony napjaiban a jászolhoz, ahol megálltok, hogy megnézzétek a szalmára fektetett Gyermeket. Látjátok Édesanyját és Szent Józsefet, a Megváltó nevelőapját. Amíg a Szentcsaládot nézitek, saját családotokra gondoltok, melyben a világra jöttetek. Édesanyátokra gondoltok, aki világra hozott titeket, és édesapátokra. Ők gondoskodnak a család megélhetéséről és a ti nevelésetekről. Mert a szülőknek nemcsak az a feladata, hogy életet adjanak a gyermekeknek, hanem hogy születésüktől fogva neveljék is őket.

Kedves gyermekek, miközben nektek írok, arra a sok évvel ezelőtti időszakra gondolok, amikor én is gyermek voltam, mint ti. Akkoriban én is átéltem karácsony vidám légkörét, és amikor a betlehemi csillag fölragyogott, társaimmal együtt a jászolhoz siettem, hogy újra átéljem, ami kétezer évvel ezelőtt Palesztinában történt. Mi gyermekek mindenekelőtt énekelve fejeztük ki örömünket. Milyen szépek és meghatóak a karácsonyi énekek, melyek minden nép

hagyományában a jászlat övezik! Milyen mély gondolatokat hordoznak, és mindenekelőtt milyen örömet és gyöngédséget fejeznek ki az Isteni Gyermekek iránt, aki a szent éjszakán a világra jött!

A Jézus születését követő napok is ünnepnapok: így a nyolcadik nap arra emlékeztet, hogy a gyermeknek nevet adtak, ahogy az ószövetségi hagyomány megkívánta, és Jézusnak nevezték. A negyvenedik nap a gyermek templomi bemutatására emlékeztet, ahogy az Izraelben szokás volt. Ez alkalommal történt egy rendkívüli találkozás: amikor Isten Édesanyja belépett a Templomba a Gyermekkel, az agg Simeon jött elé, aki karjára vette a kis Jézust és a következő szavakat mondta: „Bocsásd el, Uram, szolgádat szavaid szerint békében, mert látták szemeim a te üdvösségedet, melyet minden nép színe előtt készítettél, világosságul a pogányok megvilágosítására, és dicsőségül népednek, Izraelnek”.^[1] Azután így szólt Anyjához, Máriához: „Ez sokak romlására és sokak feltámadására lesz Izraelben, jel lesz, amelynek ellene mondanak; a te lelkedet is tör járja át, hogy sokaknak kiderüljenek a titkos gondolatai”.^[2] Így tehát már Jézus életének első napjaiban értesülünk a szenvedésről, melynek egy napon édesanyja, Mária is részese lesz: Nagypénteken némán áll majd fia keresztje alatt. Egyébként a kis Jézus már nem sokkal születése után komoly veszélybe kerül: a kegyetlen Heródes király elrendeli, hogy öljenek meg minden két évnél fiatalabb gyermeket; ezért Jézusnak szüleivel Egyiptomba kell menekülnie.

Bizonyára ti is ismeritek ezeket a Jézus születéséhez kapcsolódó eseményeket. Szüleitek, papjaitok, hitoktatóitok elmondják nektek, és karácsonykor minden évben újra és újra átélitek az egész Egyházzal együtt: ismeritek tehát Jézus gyermekségének történetét.

Kedves barátaim! A betlehemi Gyermekek történetében az egész világ gyermekeinek sorsát ismerhetitek meg. Amint igaz, hogy a gyermek nemcsak szülei öröme, hanem az Egyházé és az egész társadalomé is, úgy sajnos az is igaz, hogy korunkban sok gyermek szenved és forog veszélyben a világ különböző részein: éheznek és ínséget szenvednek, meghalnak betegségek és alultápláltság miatt, háborúk áldozatai lesznek, szüleik elhagyják őket és hajléktalanná válnak, és sokféle formában szenvednek a felnőttek erőszakosságától és kíméletlenségétől. Hogy lehet annyi gyermek szenvedése láttán közömbösnek maradni, különösen ha azt bármi módon a felnőttek okozzák?

Jézus az igazságot közvetíti

A Gyermekek, akit karácsonykor a jászolban szemlélünk, felnőtt az évek során. Jézus tizenkét évesen, mint tudjátok, a húsvéti ünnepek alkalmából először ment föl Máriával és Józseffel Názáretből Jeruzsálembe. Ott a zarándokok sokaságában elszakadt szüleitől, és a Templomban vele egykorú társaival hallgatta az írástudókat, mintha „hittanórán” lett volna. Az ünnepek igazában jó alkalmak voltak a hit továbbadására a nagyjából Jézus korú gyermekeknek. E találkozás során azonban az történt, hogy a Názáretben felnőtt gyermekekre fölfigyeltek, mert nemcsak nagyon okos kérdéseket tett föl, hanem kezdett maga is mélyértelmű válaszokat adni azoknak, akiknek tulajdonképpen őt kellett volna tanítaniuk. A kérdések, de még inkább a válaszok zavarba ejtették a Templom írástudóit. Ugyanazzal a bámulattal fogadták, mint amely

később Jézus nyilvános föllépését is kíséri: ami a jeruzsálemi Templomban történt, csak a kezdet volt, mintegy előzetese annak, ami néhány évvel később történik majd.

Kedves fiúk és lányok, a tizenkét éves Jézus kortársai! Eszetekbe jutnak-e most a plébánián és az iskolában tartott hittanórák, melyeken titeket is várnak? Hadd kérdezzek meg most néhány dolgot tőletek: Hogyan fogadjátok a hitoktatást? Hagyjátok-e, hogy titeket is úgy magukkal ragadjon, mint a tizenkét éves Jézust a Templomban? Buzgón jártok-e az iskolai és plébániai hittanórákra? Segítenek-e ebben a szüleitek?

A tizenkét éves Jézust úgy lekötötte a hitoktatás a Templomban, hogy bizonyos szempontból még saját szüleiről is megfeledkezett. Mária és József, akik más zarándokokkal visszaindultak Názáretbe, hamarosan észrevették, hogy nincs velük. Hosszasan keresték. Visszafordultak, és a harmadik napon sikerült megtalálniuk Jeruzsálemben, a Templomban. „Gyermekem, miért tetted ezt velünk? Lásd, apád és én szomorúan kerestünk”.^[3] Milyen különös Jézus válasza, és mennyire elgondolkoztató! „De miért kerestetek? Nem tudátok, hogy nekem Atyám dolgaiban kell fáradoznom?”^[4] Ez nem egykönnyen fölfogható válasz volt. Lukács evangélista csupán annyit fűz hozzá, hogy Mária „mindazt, ami történt, megőrizte szívében”.^[5] Ez valóban olyan válasz volt, amely csak sokkal később válik érthetővé, amikor az időközben felnőtt Jézus tanítani kezd, és kijelenti, hogy mennyei Atyjáért kész vállalni minden szenvedést, akár a kereszthalált is.

Jézus Jeruzsálemből Máriával és Józseffel visszatért Názáretbe, ahol engedelmességben élt velük.^[6] Erről a nyilvános föllépése előtti időszakról csak annyit mond az evangélium, hogy „gyarapodott bölcsességben és korban s Isten és emberek előtti kedvességben”.^[7]

Kedves gyermekek, a Gyermekben, akit a jászolban csodáltok, már láthatjátok a tizenkét éves fiút, aki a jeruzsálemi Templomban az írástudókkal beszél. Ő ugyanaz a felnőtt férfi, aki később harmincévesen hozzáfog majd Isten igéjének hirdetéséhez s kiválasztja magának a tizenkét apostolt, és akit tömegesen fognak követni az igazságra szomjazó emberek. Rendkívüli tanítását lépésről lépésre megerősíti majd az isteni hatalom jeleivel: vakoknak adja vissza szemük világát, betegeket gyógyít, sőt halottakat támaszt föl. És a halottak között, akiket visszahív az életbe, ott lesz Jairus tizenkét éves leánya; közéjük tartozik a naimi özvegy fia is, akit életre keltve ad vissza síró anyjának.

Bizony, ez az épp csak megszületett Gyermek, mihelyt nagy lesz, az isteni igazság tanítójaként rendkívüli szeretetet tanúsít a gyermekek iránt. Így szól majd az apostolokhoz: „Hagyjátok, hadd jöjjenek hozzám a kicsinyek, ne akadályozzátok őket”, és hozzáteszi: „hisz ilyeneké az Isten országa”.^[8] Más alkalommal egy gyermeket fog az apostolok elé állítani, akik arról vitatkoznak, ki a legnagyobb, és azt mondja majd nekik: „Ha nem tértek meg és nem lesztek olyanok, mint a gyermekek, nem mentek be a mennyek országába”.^[9] Ez alkalommal nagyon szigorú szavakkal fog óvni is: „aki megbotránkoztat csak egyet is ezek közül a kicsik közül, akik hisznek bennem, jobban járna, ha malomkövet kötnének a nyakába és a tenger fenekére vetnék”.^[10] Milyen fontos Jézus szemében a gyermek! Egyenesen azt mondhatnánk, hogy az evangéliumot

mélységesen átjárja a gyermek igazsága. Igen, összességében akár „a gyermek evangéliumaként” is olvashatnánk.

Mit jelent hát: „ha nem tértek meg és nem lettek olyanok, mint a gyermekek, nem mentek be a mennyek országába”? Csak nem a gyermeket állítja oda Jézus példaképül a felnőttek elé is? A gyermekben van valami, ami sose hiányozhat abból, aki be akar jutni a mennyek országába. A mennyország azoké, akik olyan egyszerűek, mint a gyermekek; azoké, akiket eltölt a bizalom és a teljes önátadás, a jóság és tisztaság, mint a gyermekekét. Csak az ilyenek találhatnak Istenben atyára és a lehetnek a maguk részéről Jézus által Isten gyermekeivé.

Nem ez a karácsony üzenetének lényege? Szent Jánosnál olvassuk: „S az Ige testté lett és közöttünk lakozott”;^[11] s azt is: „Ám akik befogadták, azoknak hatalmat adott, hogy Isten gyermekei legyenek”.^[12] Isten gyermekei! Ti, kedves gyermekek, a szüleitek fiai és leányai vagytok. De Isten azt akarja, hogy a kegyelem révén valamennyien az ő fogadott gyermekei legyünk. Ebben van a karácsonyi öröm igazi forrása, melyről most, a Család Évének végén írok nektek. Örvendjete az „istengyermekség eme evangéliumának”! Ebben az örömben hozza meg az elkövetkező karácsony a Család Évének gazdag gyümölcseit.

Jézus önmagát ajándékozta

Kedves barátaim, felejthetetlen találkozás Jézussal az első szentáldozás, melyre az ember úgy emlékszik, mint élete egyik legszebb napjára. Az Eucharisztia – melyet Jézus szenvedésének és halálának előestéjén, az Utolsó Vacsorán alapított – az Új Szövetség egyik, mégpedig legnagyobb szentsége. Benne az Úr a kenyér és bor színe alatt a lélek eledelévé lesz. A gyermekek ezt első alkalommal ünnepélyesen veszik magukhoz, s ettől kezdve meghívásuk van arra, hogy a lehető leggyakrabban magukhoz vegyék, s így bensőséges barátságban maradjanak Jézussal.

A szentáldozásnak, mint tudjátok, feltétele a keresztség: ez az első és az üdvösséghez legszükségesebb szentség. A keresztség nagy esemény! Az Egyház első századaiban, amikor felnőttek vették föl a keresztséget, a szertartás az Eucharishtiában való részvétellel és azzal az ünnepélyességgel zárult, mely ma az elsőáldozást kíséri. Amikor a keresztséget kezdték egyre inkább újszülötteknek kiszolgáltatni – ez közületek is sokakra vonatkozik, kedves gyermekek, akik igazából nem is emlékezhetek keresztelésük napjára –, az ünnepélyes alkalom mindinkább az elsőáldozás napjára helyeződött át. A katolikus családokban felnövő fiúk és lányok jól ismerik ezt a szokást: az elsőáldozás nagy családi ünnep. Ezen a napon az ünnepelttel együtt általában magukhoz veszik az Eucharishtiát a szülők, a testvérek, a rokonok, a keresztszülők, néha a tanítók és nevelők is.

Az elsőáldozás napja azonkívül nagy ünnep a plébánián is. Mintha ma lenne, úgy emlékszem a napra, amikor velem egykorú társaimmal először áldoztam falum plébánia-templomában. Az eseményt családi fotókon szokták megörökíteni, nehogy feledésbe merüljön. Az ilyen pillanatokról készült fölvételek általában elkísérik az embert élete további részében. Amikor időnként előkerülnek a fényképalbumok, ismét megelevenedik azoknak a pillanatoknak a légköre; az ember

újra földidézi azt a tisztaságot és örömet, melyet azzal a Jézussal való találkozásban élt át, aki szeretetből lett az ember Megváltója.

Az Egyház történetében hány gyermek számára volt az Eucharisztia a – néha egyenesen hősies – lelki forrása! Hogyan hagyhatnánk például említés nélkül azokat a szent ifjakat és leányokat, akik az első századokban éltek, de még ma is tudunk róluk, s akiket az egész Egyházban tisztelnek? Szent Ágnest, aki Rómában élt; Szent Ágotát, aki Sziciliában szenvedett vértanúságot; Szent Tarziciust, akit joggal neveznek az Eucharisztia vértanújának, mert inkább meghalt, mint hogy elárulja Jézust, akit a kenyér színében magával vitt.

És így az évszázadok során egészen napjainkig mindig ott vannak az Egyház szentjei és boldogjai között a gyermekek is. Ahogy az evangéliumban Jézus különös bizalma nyilvánul meg a gyermekek iránt, úgy Édesanyja, Mária sem mulasztotta el, hogy a történelem folyamán kimutassa anyai figyelmét a kicsiknek. Gondoljatok csak Lourdes-i Szent Bernadetre, a La Salette-i gyermekekre, századunkban pedig a fatimai Luciára, Franciscóra és Jácintára.

Az imént „a gyermek evangéliumáról” beszéltem: nem ez kapott-e egész különös kifejezést a Gyermek Jézusról nevezett Kis Teréz lelkiségében? De bizony: Jézus és az ő Édesanyja gyakran választanak ki gyermekeket, hogy olyan feladatokat bízzanak rájuk, melyek nagy jelentőségűek az Egyház és az emberiség életében. Én csak néhány ilyen világszerte ismert gyermeket említettem, de hányan vannak még, akik kevésbé ismertek! Akikkel, úgy tűnik, az emberiség Megváltója megosztja a többiekkel – a szülőkkel, az iskolai barátokkal és a játszótársakkal – kapcsolatos gondokat. Annyira várja az imádságukat! Micsoda óriási hatalma van a gyermekek imájának! Maguknak a felnőtteknek is példaképpé válik: mert egyszerű és föltétlen bizalommal imádkozni azt jelenti, hogy az ember úgy imádkozik, ahogy csak a gyermekek tudnak.

És most levelem egyik fontos pontjához értem: a Család Évének végén szeretném imádságotokba ajánlani, kedves kis barátaim, saját családokat és a világ összes családjainak problémáit. És nem csupán ezt: más szándékaimat is szeretném rátok bízni. A pápa nagyon számít imádságotokra. Együtt és sokat kell imádkoznunk, hogy az emberiség, mely több milliárd emberből áll, egyre inkább Isten családjává váljék és békében élhessen. Az elején emlékeztettem a kimondhatatlan fájdalmakra, melyeket annyi gyermek tapasztalt meg e században, s melyeket sokan közülük még mindig elszenvednek, e pillanatban is. Hányan esnek áldozatul ezekben a napokban is a gyűlöletnek, mely a Föld különböző vidékein, pl. a Balkánon és Afrika néhány országában tombol! Amikor ezeken a szívünket fájdalommal eltöltő eseményeken elmélkedtem, elhatároztam, hogy megkérlek titeket, kedves gyermekek, különösen is imádkozzatok a békéért. Amint tudjátok: a szeretet és egyetértés elősegíti a békét, a gyűlölet és erőszak szétrombolja azt. Ti ösztönösen visszariadtok a gyűlölettől, a szeretet pedig vonz benneteket: ezért biztos benne a pápa, hogy kérését nem fogjátok visszautasítani, hanem ugyanazzal a lendülettel fogtok csatlakozni a világ békéjéért mondott imájához, amellyel családokat békéjéért és egyetértéséért imádkoztok.

Dicsérjétek az Úr nevét!

Levelem végén hadd emlékeztesselek benneteket, kedves fiúk és lányok, az egyik zsoltár szavaira, melyek engem mindig megragadtak: Laudate pueri Dominum! Dicsérjétek, gyermekek, az Urat! Dicsérjétek az Úr nevét! Legyen áldott az Úr neve, most és mindörökké! Napkelettől napnyugatig dicsértessék az Úrnak neve!^[13] Amikor e zsoltár szavain elmélkedem, szemem előtt gyermekarcok tűnnek föl szerte az egész világról: kelettől nyugatig, északról délig. Nektek mondom, kedves barátaim, nyelvi, faji, nemzetiségi különbség nélkül: dicsérjétek az Úr nevét! És mivel az ember mindenekelőtt az életével dicsőítheti Istent, ne felejtsetek el, mit mondott a tizenkét éves Jézus a jeruzsálemi Templomban anyjának, Máriának és Józsefnek: „Nem tudátok, hogy nekem Atyám dolgaiban kell fáradoznom?”^[14] Az ember akkor dicsőíti Istent, ha követi saját hivatásának hangját. Isten minden embert hív, és az Ő hangját már a gyermek is meghallhatja lelkében: házasságra hív, vagy papnak; Istennek szentelt életre hív, esetleg missziós munkára... Ki tudja? Imádkozzatok, kedves fiúk és lányok, hogy megtaláljátok hivatástokat, ha pedig meglettétek, nemes lélekkel kövessétek.

Dicsérjétek az Úr nevét! Betlehem éjszakáján minden földrész gyermekei hittel pillantanak az újszülött Gyermekre és átélnek karácsony nagy örömét. Anyanyelvű énekeikkel, dalaikkal dicsőítik az Úr nevét. Így árad szét az egész Földön a karácsony titka. Gyöngéd, megható szavak csendülnek föl ilyenkor minden emberi nyelven; az egész Földről hangzik ez az öröme, és egyesül az angyalok énekével, mely a betlehemi jászol fölött hirdeti Isten dicsőségét: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a Földön béke a jóakarátú embereknek”.^[15] Isten szeretett Fia újszülött Gyermekként jön közénk; közelében a Föld minden nemzetének gyermekei magukon érzik a mennyei Atya szeretetteljes pillantását, és örvendenek, mert Isten szereti őket. Az ember nem élhet szeretet nélkül. Isten és a felebarát szeretetére hivatott, de hogy valóban szerethessen, bizonyosnak kell lennie abban, hogy Isten szereti őt.

Isten szeret titeket, kedves gyermekek! Ezt akarom mondani nektek a Család Évének végén és a mostani karácsony alkalmával, mely különleges módon a ti ünnepetek.

Kívánom nektek, hogy örömteli és vidám ünnep lehessen; kívánom nektek, hogy igazán megtapasztaljátok szüleitek, testvéreitek és a többi családtagok szeretetét. Ez a szeretet aztán épp rajtatok keresztül terjedhet tovább, kedves gyermekek, egész környezetetekre, sőt az egész világra. Így fog eljutni a szeretet mindazokhoz, akiknek különösen szükségük van rá, főként a szenvedőkhöz és az elhagyatottakhoz. Mi lehet nagyobb öröm annál, amit a szeretet vált ki? Mi lehet nagyobb öröm annál, amelyet te, Jézus, karácsonykor az emberek és főként a gyermekek szívébe viszel?

Emeld föl kis kezed, isteni Gyermek, és áldd meg ezeket a kis barátaidat, áldd meg az egész Föld gyermekeit!

A Vatikánból, 1994. december 13-án

Jegyzetek:

- [1] Lk 2,29-32.
- [2] Lk 2,34-35.
- [3] Lk 2,48.
- [4] Lk 2,49.
- [5] Lk 2,51.
- [6] Vö. Lk 2,51.
- [7] Lk 2,52.
- [8] Mk 10,14.
- [9] Mt 18,3.
- [10] Mt 18,6.
- [11] Jn 1,14.
- [12] Jn 1,12.
- [13] Vö. Zsolt 113,1-3.
- [14] Lk 2,49.
- [15] Lk 2,14.

© Copyright 1994 - Libreria Editrice Vaticana